

Opmærksom, drømmende og længselsfuld kunststudstilling om kapitalismens havbårne processer

Den glimrende lille tænksomme udstilling 'Bubble Metropolis' viser os havet som både fysisk rislen og kapitalistisk abstraktion – fra en undersøisk civilisation af ufødte slavebabys efterkommere til et fragtskib sejlen på et barns broderede tis

Af Ida Marie Hede

Oceanet. Hvad ville jeg sige, hvis jeg skulle forklare en bevidsthed fra en fjern og gold planet, hvad et hav er? Måske at havet er uendeligt og glitrende; de romantiske maleres yndlingsmotiv; en naturkraft, der sletter alle spor efter død og forlis? Måske at havet samtidig er altopslugende, en dyb grav for millioner af historisk handlede slaver – og i dag for middelhavets migranter? Og så tilmed den globale kapitalismes

handelsrute, en plastiklosseplads, et hjem for søfarere?

Havets dobbelttydighed får ofte kunstnerne på banen. *Non profit*-galleriet Vermillon Sands i København tager nu i samarbejde med Kunsthall Charlottenborg fat i det våde med den glimrende todelte udstilling *Bubble Metropolis*. Kunsthall Charlottenborg viser to ældre essayfilm, og i gallerirummet får filmenes oceaniske spekulationer skulpturelt og sanseligt modspil. Det er enkelt og skarpt, dejligt tungt og let på samme tid. Et blåligt, havkoldt lys strøm-

mer fra tre hængende pærer i Vermillon Sands gallerirum. På gulvet grønne og blå oppustelige 'stole' – en slags futuristiske joller? – og langs væggene rustfarvede rør. Det er scenografien i Calder Harbens lydinstallation »Bodies of Water«. Harbens undersøiske vandoptagelser stammer fra både Øresund og Lake Ontario, altså autentiske aftryk af det store hav, men i udstillingsrummet virker de stødvise skylle-bruse-lyde hverdagslige med et fremtidstvist. Teksturen minder om vandørsløde, der forbinder én med de ukendte naboer i en andelsforening.

Vandets lette, lurende fremmedhed er den perfekte baggrund for danske Amitai Romms inciterende værk »An Obstinate Craving For Sleep«. Langs den ene væg, på tynde metalstænger, genfortælles en ungarsk tegneseriestribe fra 1911 i otte billeder. Hvert motiv er maskinbroderet på hvid vlieseli-

ne. Det kraftige sorte broderi, der leder tankerne hen på håndværk og 'kvindearbejde', rummer dog ikke håndskabtes ynde, men en rå fysik. De tykke sorte tråde og det tussmørkeagtige lys gør motivet svært at skelne: En kvinde går af

sted med sit barn, som skal tisse. Urinen strømmer vildt og bliver til et hav, som stadigt større skibe sejler ad, indtil barnet vågner af sin drøm. Kombinationen af det broderede og det maskinproducerede er ret pirrende og går godt i spænd med den underlige fortælling om, hvordan drømmens barnetis – og derved måske det ubevidste, begæret? – mareridtsagtigt tager del i at skabe kapitalismens maskiner: skibene.

Livet og døden på havet

På Kunsthall Charlottenborg kobler to essayfilm fra 2010 begge produktion og arbejde til livet og døden på havet.

Den smukke »Hydra Decapita« af det britiske kunstkollektiv The Otolith Group er en meditation over slavehistorie og kapitalisme. Det spekulative afsæt er ikke lige til at forstå, hvis man ikke kender til det: Technogruppen Dreyxia ud-

”

Hvad ville jeg sige, hvis jeg skulle forklare en bevidsthed fra en fjern og gold planet, hvad et hav er?

Et blåligt, havkoldt lys strømmer fra tre hængende pærer i Vermillon Sands gallerirum. Foto fra udstillingen

gav i 1990'erne en serie fantastiske album (titlen *Bubble Metropolis* er hentet herfra), hvor de forestillede sig en fiktiv verden »Dreyxia«: En undersøisk civilisation, befolket af efterkommerne af de ufødte børn af gravide, afrikanske kvinder, der blev kastet overbord fra slaveskibe af slavehandlere, der ville tjene forsikringspenge.

Dreyxias blanding af virkelighed og fiktion er en variant af afrofuturismen, hvor sortes historie blandes med teknologi og science fiction. Hvor fantasy-agtigt det hele end lyder, er »Hydra Decapita« en tænk-som, tør og knitrende film med visuel computerskrift på de mørke flader. Den statiske billedside rummer glimtende bølger, der opløses til digitale hvide kruseduller. Hvor Calder Harben gør det undersøiske intimt med sin porøse rislen, er målet her helt sikkert ikke at *please* det hvide middelklassepublikum. Tværtimod bliver filmen i det abstrakte, måske for at sætte ord på traumat, lyden af de ufødte slaver, og selve kapitalismens usynlige bevægelser, som jo i sig selv er ufatteligt svære at begribe.

Mere argumenterende er dokumentarfilmen *The Forgotten Spaces* af britiske Allan Sekula og Noël Burch, der indsigtfuldt fokuserer på konsekvenserne af global maritim handel. Visuelt følger vi containeren, som fragter alt, hvad hjertet begærer, over havet. Sekulas småirriterende, men skarpe *voice-over* guider os verden rundt til en række 'glemte rum', alt det, der overses i den globale søfartsvæksts navn (slavehandlen nævnes dog ikke, hvilket filmen har fået kritik for). Nye havneområder anlægges, i Rotterdam automatiseres togdriften, i Kina udnyttes stimer af migrantarbejdere for at presse produktionen i vejret. *The Forgotten Spaces* er bedst, når den med humor og indignation giver stemme til alskens mennesker, der lider under samtidens produktionsvilkår – som den indonesiske søfarer ensom om bord på sit skib. Filmens dvælen ved rustne megaskibe og usle arbejdsvilkår spejles tilbage i Amitai Romms miks af håndlavet og produceret, og sådan bliver *Bubble Metropolis* længe ved med at rumstere i mig, fuld af forbindelser mellem de vidt forskellige værker. Kapitalismens havbårne processer accelereret frem af opmærksomhed, drøm, længsel.

kultur@information.dk

'Bubble Metropolis'. Vermillon Sands i samarbejde med Kunsthall Charlottenborg. 2. februar 2019 til 16. marts 2019

Bullshit og pointer på begge sider i EU-copyrightballaden

Der bliver truet med bål og brand og lovet guld og grønne skove i den verserende debat om det kontroversielle EU-copyright-lovforslag. Og penge er der da også at hente for skabende kunstnere i særdeleshed. Men det kan blive til en meget høj pris for interkulturen og nye unge skabere i almindelighed

KOMMENTAR
Af Ralf Christensen

Det nye copyrightlovforslag, der nu er sendt videre til EU-Parlamentet, har været kontroversielt siden sin fødsel i 2016. Det handler i sin essens om at give rettighedshaverne flere penge for deres arbejde, og de penge skal komme fra giganterne, der tjener penge på dem: Delingstjenester som Facebook, YouTube, Instagram og Twitter. Det er der ikke noget kontroversielt i, men det er der til gengæld i måden, som det søges gjort på. Fronterne i diskussionen har ikke ændret sig siden begyndelsen. En række rettighedshavere og udøvende kunstnere råber »ja, endelig!«. Og en række forsvarere for internetfrihed, udøvende kunstnere (igen) og internetgiganter råber »nej, aldrig!« til det såkaldte Directive on Copyright in the Digital Single Market.

Der er bullshit på begge sider, og den kommer i begge lejre især fra dem, der har enorme summer på spil.

Det er årevis med et besværet, stokkonservativt og ofte udemokratisk forhold til teknologisk udvikling samt kapitalisering på kunstnerne, der gemmer sig bag musikselskabernes økonomiske lighedsretorik og ja til lovforslaget.

Siden mp3-pirattjenesten Napster åbnede i 1999 har musikselskaberne og siden alle mulige andre rettighedshavere kæmpet med næb og ofte udemokratiske kløer for at få styr på det vilde vesten, som internettet var.

Her i 2019 er ja-fløjen klar til at begrænse *fair use* og kreativ adfærd på nettet til fordel for økonomisk godtgørelse.

Farvel, vilde vesten

På den anden side er det årevis med enorm økonomisk gevinst, der gemmer sig bag de største online-delings-tjenesters retorik om kunstnerisk og kreativ

frihed for deres brugere. Især YouTube har leveret notorisk elendige betalinger – langt under Spotifys – for afspilninger. Rettighedshavernes forhandlingsposition har nemlig været elendig, idet YouTube ikke har noget juridisk ansvar for det uploadede materiale. Men med Artikel 13 i det aktuelle EU-lovforslag skal YouTube og alle andre større delingstjenester stå til ansvar for alt deres indhold. Og det vil givetvis tvinge dem til at filtrere på forhånd og sandsynligvis gøre dem overforsigtige i forhold til, hvad de accepterer.

Disse proaktive forholdsregler er del af en større trend inden for internetfiltrering, hvor man dropper, at tvivlen skal komme uploaderen til gode. Et afgørende skifte fra individuel frihed under ansvar til big business økonomisk ansvar. *Better safe than sorry*, kunne blive det nye mantra på nettet. Farvel, vilde vesten.

Indhegning af vores fælleseje

»The Second Enclosure Movement and The Construction of The Public Domain« kaldte den amerikanske juraprofessor James Boyle sin artikel om det skred i 2003. Her sammen-

Et afgørende skifte fra individuel frihed under ansvar til big business økonomisk ansvar. Better safe than sorry, kunne blive det nye mantra på nettet. Farvel, vilde vesten

ligner han vor tids stadig mere vidtrækkende ejerskab af kultur med den første indhegningsproces fra 1600 og fremefter. Det var forud for kapitalismens gennembrud, da Storbritanniens fællede, der tidligere havde været fælleseje, blev privatiserede og indhegnede.

»Det viser os uimodståelige ironier ved det tveæggede sværd, der er 'respekten for ejendom',« skriver Boyle. Hans pointe er, at vi har mistet en række immaterielle fællede, en masse kulturelt fælleseje. Ikke kun med forlængelserne – både i USA og EU – af den ophavsretsretlige beskyttelsestid på værker, men også i forhold til hvor grænsen går for fair kreativt tyveri og strafbart kreativt tyveri. Altså hvornår det er lovligt og ulovligt at låne fra andres værker. Om det så er to sekunders sampling eller en affotografering af en Star Wars-actionfigur.

Ejendomsret vs. folklore

Man vælger i stigende grad den krænkede rettighedshavers side. Altså ejendomsretten frem for folkloren. Man har således indsnævret de kulturelle fællede, og den tendens tvinges YouTube & Co. nu til at forstærke. Memet, vor tids store internet-folklore, er således i fare, da der her tit lånes billeder og videoer fra andre.

Værst er det naturligvis i retssagernes eget land, USA, hvor skabende individer må erkende, at de stort set ikke kan foretage sig noget med for eksempel musik uden at skulle klare og betale for det. Både inden for sampling og sangskrivning er absurde sager de sidste 15 år faldet – urimeligt – ud til krænkede rettighedshaveres fordel.

Og hvis man synes, at USA er langt væk fra EU, så spørg de amerikanske musiklobbyister i Bruxelles om de savner deres hjemland. Eller om de ikke nyder, at der – i modsætning til Washington – ikke er tvungen registrering af dem og deres arbejde.

Ørerne i kopimaskinen

Altså er der store kræfter på spil, og det kan gå ud over en række kreative aktiviteter, der er afhængige af lån og krydsninger og podninger. Bare inden for musik kan det true sampling i hiphop, glade amatørers coverversioner, remixes, parodiske værker, herunder shreds, hvor man lægger et nyt udueligt lydspor henover en kendt musikvideo. Og så kan det – som vi ved fra retssager

i USA – bare være sange, der ligner andre sange for meget. Så har man ørerne i kopimaskinen. Problemet er, at det gør sange. De ligner hinanden, fordi de typisk er farvede og inspirerede af andres sange.

Altså er det overordentlig sandsynligt, at den nye EU-lov vil nedkøle kreativiteten på nettet, noget som både Wikipedias grundlægger Jimmy Wales og World Wide Web-opfinder Tim Berners-Lee har advaret om i den verserende debat.

Der er ingen, der siger at ophavsfolk ikke skal aflønnes. Men der er nogle, der taler for en mere rimelig og mindre totalitær måde at gøre dette på, at man så at sige kan undgå at smide barnet ud med badevandet. Dem burde EU lytte til, inden de stemmer om forslaget i slutningen af marts eller starten af april. Og det bør de gøre nu.

rach@information.dk

FAKTA

Processen for EU's nye regler om ophavsret

- ✘ I 2016 fremlagde EU-Kommissionen et forslag til en reform af copyright-reglerne for indhold delt på internettet.
- ✘ De ville beskytte ophavsretten ved at sikre betaling til skabere af musik, bøger og artikler, der bliver brugt på nettet. Efter stor debat stemte Europa-Parlamentet imod forslaget i juli måned 2018.
- ✘ Siden har parlamentarikerne indsendt over 200 ændringsforslag, som førte frem til det kompromis, der nu er vedtaget. Af Artikel 13 fremgår det her, at platforme som YouTube og Facebook er ansvarlige for at sikre, at indhold delt af brugere ikke bryder med copyright-regler.
- ✘ Efter den offentlige proces i EU-Parlamentet blev copyright-reformens nye regler færdiggjort for lukkede døre af EU-Parlamentet, EU-Kommissionen og EU's medlemslande sidste onsdag.
- ✘ Aftalen skal nu endeligt godkendes af parlamentet og medlemslandene, men det skønnes at være en formalitet.